

Jakelun mukaan

Viite Lammasadressi

Asia TARKASTAMATTOMAN LAMPAAN LIHAN SUORAMYYNIN SALLIMINEN
PORONHOITOALUEELLA

Asian taustaa

Ijokilaakson lampureiden adressissa maa- ja metsätalousministeriölle esitetään lampaiden teurastuksen, ruhojen käsittelyn ja myynnin sallimista kuluttajalle alkutuotantotalalta suoramyynninä poronhoitoalueella. Esimerkkinä toimisi porotaloudessa sallittu poronlihan suoramyyni. Alkutuotantopaikalta tai paikalta, jossa poro on teurastettu, on sallittu tarkastamattoman poronlihan tai siitä valmistetun kuivalihamyyni tai muu luovutus suoraan kuluttajalle EY-asetuksen poikkeuksella.

Maa- ja metsätalousministeriön asettama maatalouden tulo- ja kannattavuustyöryhmä selvittää ja valmistelee konkreettisia keinoja maatalojen kannattavuuden ja viljelijöiden tulokehityksen parantamiseksi. Työryhmä selvittää hallituskauden loppuun asti ulottuvan toimikautensa aikana maataloustuotteiden ja tuotantopanosten markkinoiden toimivuutta, maatalouden kustannusten hallintaa, maatalouden tukipolitiikan toteutusta, verotusta sekä muita kannattavuuteen vaikuttavia toimia. Syksyllä 2008 työryhmä päätti esittää, että maa- ja metsätalousministeriössä valmistellaan poronlihan kaltaisen poikkeuksen hakemista myös lampaanlihalle, kuten adressissa esitetään.

Lihantarkastuksen kehittämistarpeita ja keinoja on pohdittu selvityshenkilö Marjatta Rahkion muistiossa vuodelta 2009^[1]. Elintarvikelainsäädännön noudattamiseen ja valvontaan liittyviä pienten- ja keskisuurten yritysten ongelmia on pohdittu työryhmäraportissa vuodelta 2009^[2]. Yhtenä keskeisistä ongelmista on tullut esille teurastamoiden haluttomuus teurastaa lampaita kannattamattomana sekä korkeat lihantarkastusmaksut koko maassa.

Pohjois-Suomen lammasteurastusongelmien sekä lammastilojen kannattavuuden ratkaisuksi on pohdittu erilaisia vaihtoehtoja. Ratkaisuna on esitetty muun muassa pienteurastamoverkoston vahvistamista Pohjois-Suomessa, poroteurastamojen hyödyntämistä paremmin lampaiden teurastuksessa sekä siirrettävien teurastamoiden perustamista alueelle. Viime mainitusta toiminnasta on tehty selvitys Kainuussa ja Vaara-Karjalassa vuonna 2006³. Useamman yrittäjän yhteishanketta ei pidetty kannattavana mm., kun poron kasvattajat vetäytyivät hankkeesta suoramyyntioikeuden takia.

Poroihin liittyvän poikkeuksen lainsäädännöstä

Vuonna 2005 Suomi käynnisti toimenpiteet EU:ssa, jotta voitaisiin sallia tarkastamattoman tuoreen poronlihan ja siitä valmistetun kuivalihamyynin alkutuotantopaikalta tai poron teurastuspaikasta. Perusteluina oli vuosisatoja keskeytyksettä jatkunut Lapin perinne, toiminnan vähäisyys ja erityisten maantieteellisten haittojen alueella tapahtuva toiminta. EY-asetusten mukaan poroihin sovelletaan tarhatulle riistalle asetettuja hygieniavaatimuksia. EU myönsi Suomelle poroihin liittyvän kansallisen poikkeuksen huhtikuussa 2006, joka on toteutettu elintarvikelain 13 §:n 2 momentin 6 ja 7 kohtien nojalla. Valtioneuvoston asetuksella (321/2006) se tuli voimaan 10.5.2006 lukien.

Poroja kasvatetaan EU-maista vain Suomessa ja Ruotsissa. Lampaanlihaa tuotetaan kaikissa jäsenmaissa, ja osassa jäsenmaista se on huomattava maatalouselinkeino.

Lampaille ehdotetun poikkeuksen hakeminen EU:lta

Mikäli Suomessa sallittaisiin poronhoitoalueella alkutuotantotilalla lampaiden teurastus, tuoreen lampaanlihan ja ruhojen käsittely, myynti tai muu luovutus suoraan kuluttajalle ilman lihantarkastukseen liittyviä toimenpiteitä, edellyttäisi se poikkeuksen hakemista EU:lta. Suomi toteuttaisi kansallisia toimenpiteitä soveltamalla Euroopan parlamentin ja neuvoston eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä antaman asetuksen (EY) N:o 853/2004 artiklassa 10 kohdassa 3 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä antaman asetuksen (EY) N:o 854/2004 artiklassa 17 kohdassa 3 olevaa mahdollisuutta mukauttaa asetusten liitteitä.

Ennen sitä Suomen olisi tehtävä komissiolle ja muille jäsenmaille ilmoitus, että se haluaa toteuttaa kansallisia toimenpiteitä ja perustella sitä joko perinteisten menetelmien käytön jatkumisen mahdollistamisella lampaanlihan tuotanto-, jalostus- tai jakeluvaiheessa tai, että Suomi pyrkii vastaamaan sellaisten elintarvikealan yritysten tarpeisiin, joiden tuotanto on vähäinen tai jotka sijaitsevat erityisten maantieteellisten haittojen alaisilla alueilla. Lisäksi Suomen olisi selitettävä em. asetusten mukauttamisen syyt ja tehtävät vaara-analyysi tarkastamattomasta lampaanlihasta ihmisen terveydelle. Suomen tulisi varmistaa, että eläinten terveys ja niiden hyvinvointi, elintarvikehygieniä sekä kansanterveys ja muut edellä mainittujen asetusten tavoitteet silti toteutuvat.

Muiden jäsenvaltioiden olisi lähetettävä mahdolliset kirjalliset huomautuksensa komissiolle kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Komissio voisi kuulla Suomea Elintarvike-ketjua ja eläinten terveyttä käsittelevässä pysyvässä komiteassa. Komissio päättäisi, voidaanko suunnitellut toimenpiteet panna täytäntöön. Jos yksi tai useampi jäsenvaltio antaisi ilmoituksesta kirjallisia huomautuksia, olisi komission kuultava Suomea pysyvässä komiteassa. Mikäli komissio ei kuukauden kuluessa ilmoita saaneensa kirjallisia huomautuksia muista jäsenvaltioista määräajan (3 kk) päättymisestä, Suomi voisi toteuttaa kansallisia toimenpiteitään. On kuitenkin oletettavaa, että poroihin verrattuna muilla jäsenvaltioilla on enemmän kiinnostusta lampaiden lihantarkastusta koskeviin asioihin, koska lampaiden pito on erittäin yleistä monessa jäsenvaltiossa ja niitä pidetään vuoristossa, kaukaisilla saarilla ja muissa vastaavissa poronhoitoalueeseen verrattavissa olosuhteissa.

Suomen ilmoitus komissiolle ei koskisi poikkeusta sivutuotteista, TSE-taudeista eikä eläinsuojelusta annettujen säännösten noudattamisesta.

Lausuntopyyntö

Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosasto pyytää lausuntoanne siitä, tulisiko ministeriön ryhtyä valmistelemaan ilmoitusta EU-asetusten liitteiden mukauttamiseksi Euroopan yhteisön komissiolle ja muille jäsenmaille sekä hakea siten poikkeusta tarkastamattoman lampaanlihan suoramyyntille poronhoitoalueella. Lisäksi pyydetään lausumaan muista mahdollisista elintarvikelainsäädännön piirissä olevista vaihtoehdosta lampaan lihan tuotannon kannattavuuden parantamiseksi.

Lausunnot pyydetään toimittamaan maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosastolle viimeistään 31.8.2009 osoitteella PL 30, 00023 Valtioneuvosto, tai sähköpostilla osoitteeseen elo.kirjaamo@mmm.fi

Lisätietoja antaa eläinlääkintöylitarkastaja Marjut Hämäläinen, puh. (90) 160 52298, sähköposti marjut.hamalainen@mmm.fi

Osastopäällikkö

Matti Aho

Eläinlääkintöylitarkastaja

Marjut Hämäläinen

LIITE: Kartta poronhoitoalueesta
Muistio

JAKELU: Elintarviketeollisuusliitto
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
Eläinsuojeluliitto Animalia ry
Eläntautien torjuntayhdistys ETT r.y.
Helsingin yliopisto, eläinlääketieteellinen tiedekunta
Helsingin yliopisto, maatalous- ja metsätieteellinen tiedekunta
Honkajoki Oy
Kuluttajat-Konsumentarna r.y.
Lammasteurastamot
Lapin ammattiopisto
Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun TE-keskukset
Lappilainen laadukas lammas -hankkeen tilat
Lihakeskusliitto r.y.
Lihateollisuusliitto
Maa- ja metsätalousministeriö/maatalousosasto
Maa- ja Metsätaloustuottajien Keskusliitto MTK r.y.
Maaseutuvirasto
MTK -Lappi
MTK-Pohjois-Pohjanmaa
MTK-Kainuu
Oulun ja Lapin yliopistot
Oulun ja Lapin lääninhallitukset
Paliskuntien yhdistys
Pihvikarjaliitto
ProAgria Keskusten liitto/lammastalous
Päivittäistavara-kauppa ry
Rovaniemen ammattikorkeakoulu
Ruoka-Suomi teemaryhmä
Saamelaiskäräjät
Suomen Eläinlääkäriliitto ry
Suomen eläinsuojeluyhdistys
Suomen hygieenikkoeläinlääkäriyhdistys ry
Suomen Kuluttajaliitto ry
Suomen kunnaneläinlääkäriliitto ry
Suomen lammasyhdistys ry
Suomalaisen lihan jalostajat ry
Suomen tarkastuseläinlääkäriyhdistys ry
Svenska Lantbruksproducenternas centralförbund

^[1] Lihantarkastuksen kehittämistarpeet. Selvityshenkilö Marjatta Rahkion raportti ja ehdotukset
http://www.mmm.fi/images/5G3eLvJLQ/Rahkion_selvitysraportti_nettiin.pdf

^[2] Pienten ja keskisuurten yritysten kokemia elintarvikelainsäädännön ja -valvonnan ongelmia selvittävän
hanketyöryhmän raportti.
http://www.mmm.fi/attachments/mmm/julkaisut/tyoryhmuuistiot/2009/5FF6uNijU/trm3_final.pdf

³ Esiselvityshanke siirtoteurastamotoiminnasta Kainuussa ja Vaara-Karjalassa 15.05.-31.12.2006, Osuuskunta Karelian Riista,
Kari Repo